

Debreceni Ítéltábla

Gf.IV.30.156/2021/8.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Horváth Ügyvédi Iroda (FÉL CÍME ügyintéző: dr. Horváth Gábor ügyvéd) által képviselt FELPERES NEVE (FELPERES CÍME, Cg....., adószám: ...) felperesnek -, a Dr. Dankó Marianna Ügyvédi Iroda (FÉL CÍME, ügyintéző: dr. Dankó Marianna ügyvéd) által képviselt ALPERES NEVE (ALPERES CÍME) alperes ellen vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 2019. november 7-én meghozott 13.G.15-18-040.141/53/II. számú ítélete ellen a felperes részéről 58. számon előterjesztett fellebbezés alapján indult, és a Kúria 2021. április 13-án meghozott Gfv.VII.30.211/2020/4. számú végzése alapján megismételt másodfokú eljárásban a 2021. szeptember 22-én megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján, 2021. október 7-én meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét pedig megváltoztatja és

- megállapítja, hogy az alperes a ADÓS NEVE „f.a.” fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően árnyékvezetőként a vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el és ezzel okozati összefüggésben a ADÓS NEVE „f.a.” gazdálkodó szervezet vagyona 49 003 053 (Negyvenkilencmillió-háromezer-ötvenhárom) forinttal csökkent;
- a felperes által az alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 2 000 000 (Kettőmillió) forintra leszállítja.

Kötelezi az ítéltábla az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 190 500 (Egyszázkilencvenezer-öttszáz) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára – az állami adó- és vámhatóság felhívásában megjelölt módon és számlára – 2 452 000 (Kettőmillió-négyszázötvenkettőezer) forint fellebbezési illetéket, míg a további 48 000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési illeték, valamint a 70 000 (Hetvenezer) forint felülvizsgálati illeték az állam terhéen marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított és a Kúria Gfv.VII.30.211/2020/4. számú hatályon kívül helyező végzésében foglaltak alapján a jelen – megismételt – másodfokú eljárásban releváns tényállás szerint az alperes egyedüli tagja volt a távhőszolgáltatás önkormányzati feladatának ellátására 2004. január 27-én létrehozott ADÓS-nak (a továbbiakban: adós).

[2] Az adós alapítását megelőzően TELEPÜLÉS-n a távhőszolgáltatás önkormányzati feladatait a INTÉZMÉNY látta el, amely a város elavult távfűtési rendszerének korszerűsítésére 2000. június 8-án energiahatékonysági szolgáltatási szerződést kötött a SZOLGÁLTATÓ-vel (a továbbiakban: SZOLGÁLTATÓ) mint operatív lízing szolgáltatóval. A szerződésben kikötött lízingdíjak megfizetéséért az alperes készfizető kezességet vállalt.

[3] A INTÉZMÉNY a távhőszolgáltatási díjakból a lízingdíjat nem tudta kigazdálkodni, a lízingdíj fizetési kötelezettségének 2002 júniusától nem tett eleget, ezért a SZOLGÁLTATÓ keresete alapján a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Választottbíróság (a továbbiakban: választottbíróság) a 2004. április 6-án meghozott ítéletével (a továbbiakban: I. számú ítélet) a INTÉZMÉNYt és az alperest mint készfizető kezest egyetemlegesen kötelezte 176 978 109 forint és járulékai megfizetésére. Az I. számú ítélet alapján az alperes – a készfizető kezessége alapján – 240 000 000 forintot fizetett meg a SZOLGÁLTATÓ-nek.

[4] Az adós – a 2005. üzleti év kivételével – az alapításától kezdődően vesztéségesen gazdálkodott, a vele szerződött gázszolgáltatók felé késedelmesen teljesített, ezáltal a tartozása folyamatosan nőtt.

[5] A SZOLGÁLTATÓ az adóssal kötött operatív lízingszerződést 2005. október 25-én felmondta és ismételten a választottbírósághoz fordult az elmaradt lízingdíjak megfizetése iránt. A választottbíróság a 2007. december 10-én meghozott ítéletével (a továbbiakban: II. számú ítélet) az adóst és az alperest mint készfizető kezest egyetemlegesen 231 442 122 forint és járulékai megfizetésére kötelezte. A II. számú ítélet alapján az alperes 240 780 781 forintot fizetett meg a SZOLGÁLTATÓ-nek.

[6] Az adós vesztéséges gazdálkodásának megszüntetése érdekében az alperes – miután eredménytelenül tárgyalt külső szakmai befektetőkkel az adós jegyzett tőkéjének felemelésére – vizsgálta a távfűtés gazdaságossá tételének, illetve megszüntetésének, valamint alternatív energiafelhasználással való kiváltásának a lehetőségeit, továbbá a földgázbeszerzés egyéb módjait.

[7] 2008-ban az alperes kötvénykibocsátásról döntött és felülvizsgálta az adós által alkalmazott díjakat, továbbá szakértői tanulmányt készíttetett a távhőszolgáltatás helyzetéről, annak jövőbeli lehetőségéről és javaslatot kért a tanulmánykészítő szakértőtől, valamint az adós ügyvezetőjétől a távhőszolgáltatást érintő intézkedésekre vonatkozóan. Emellett az alperes intézkedéseket tett az adós KFT. felé fennálló tartozásának rendezése érdekében, továbbá közreműködött a ZRT.-vel folytatott tárgyalásokban a 2009. évi távhőszolgáltatás árengedményéről.

[8] A SZOLGÁLTATÓ keresete alapján a Választottbíróság 2010. szeptember 17-én újabb ítéletet hozott (a továbbiakban: III. számú ítélet), amelyben az adóst 3 191 686 forint, az adóst és az alperest pedig egyetemlegesen további 70 735 885 forint és járulékai megfizetésére kötelezte. A III. számú ítéletben foglaltak teljesítéséhez az alperes 2010. december 10-én 70 000 000 forint jelzáloggal biztosított hitel felvételéről döntött, amely hitel felhasználásával 2010. december 22-én – 2011. december 27-i visszafizetési határidővel – 49 003 053 forint tagi kölcsönt nyújtott az adósna azzal a kikötéssel, hogy azt kizárólag a SZOLGÁLTATÓ és az KFT. követeléseinek a teljesítésére használhatja fel.

[9] Az adós 2011. évre elkészített üzleti terve – egyebek mellett – tartalmazta, hogy a társaság nem tudja kifizetni az KFT.-nek a 190 000 000 forint és a SZOLGÁLTATÓ-nek a 71 000 000 forint összegű tartozását, továbbá az 580 fogyasztó által kezdeményezett fűtőkorszerűsítési hátralék 35-45 millió forint közötti összegét sem tudja önerőből kiegyenlíteni.

Az üzleti tervben tervezett kiadás volt az alperes tagi kölcsönének visszafizetése, ami 2011-ben teljes egészében meg is történt, akként, hogy februárban 10 000 000 forintot, az adós által 2011. január-április között visszaigényelt általános forgalmi adóból pedig a különbözetet

utalták át. Ekkor az adós rövid lejáratú kötelezettségeinek összege a hitelezők felé 302 254 000 forint volt, amelyen belül a szállítói tartozások összege 249 680 000 forintot tett ki.

[10] A 2012. május 10-i független könyvvizsgálói jelentés, az adós felügyelő bizottságának 2012. május 17-i határozata és az adós ügyvezetőjének 2012. május 18-i – az adós saját tőkéjének elvesztésére vonatkozó tájékoztatást tartalmazó – levele alapján az alperes 2012. május 30-án egyrészt elhatározta az adós jogutód nélküli megszüntetését végelszámolás útján, másrészt döntött a távhő és energiaszolgáltatási feladatoknak a KFT.1 részére történő átadásáról 2012. július 1-jei határidővel. Az adóssal szemben megindult végelszámolási eljárásban a végelszámoló megállapította, hogy az adós vagyona a hitelezői követelések kielégítésére nem elegendő és erre tekintettel az adós felszámolásának elrendelését kezdeményezte.

[11] A Nyíregyházi Törvényszék pedig a 2013. február 6-án jogerőre emelkedett és 2013. február 13-án a Céglözlönyben közzétett végzésével elrendelte az adós felszámolását.

[12] A felszámolási eljárásban a felperes hitelezőként bejelentkezett, a bejelentett összes 480 542 952 forint összegű követelésből azonban 368 962 566 forint kiegyenlítettlen maradt.

[13] A felperes a jelen perben előterjesztett keresetében elsődlegesen „A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról” szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 63. §-ának (2) bekezdése, valamint „A gazdasági társaságokról” szóló 2006. évi IV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 54. §-ának (2) bekezdése alapján – az alperes által folytatott tartósan hátrányos üzletpolitika miatt – kérte az alperes kötelezését a felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igényéből meg nem térült 368 962 566 forint megfizetésére.

[14] Másodlagosan pedig a Cstv. 33/A. §-ának (1)-(4) bekezdései alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes – mint az adós árnyékvezetőnek minősülő vezető tisztségviselője – az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően a vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el, amely magatartásával okozati összefüggésben az adós vagyona 265 944 520 forinttal csökkent.

[15] Az alperes a felperes valamennyi jogcímen előterjesztett keresetének az elutasítását kérte.

[16] A másodlagos kereset tekintetében elsődlegesen elévülésre hivatkozott, emellett pedig érdemben is vitatta a felperes keresetének a megalapozottságát.

[17] Az elsőfokú bíróság a 2019. november 7-én meghozott 13.G.15-18-040141/53-II. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította és a felperest az alperes javára 4 445 000 forint perköltség, az állam javára pedig 1 464 000 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

[18] Az elsőfokú bíróság a felperes elsődleges keresetét érdemben bírálta el és azt az ítéletben kifejtett indokok alapján alaptalannak találta.

[19] A felperes másodlagos keresetének az elutasítását az elsőfokú bíróság elsősorban annak elévülésével indokolta, emellett azonban érdemben is állást foglalt ezen kereseti kérelemről is és azt – az ítéletben kifejtett indokok alapján – szintén megalapozatlannak találta.

[20] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes részéről előterjesztett fellebbezés alapján eljáró Debreceni Ítéltábla – a 2020. február 25-én meghozott Gf.IV.30.403/2019/7. számú ítéletével – az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az

alperes az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően árnyékvezetőként a vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el és ezzel okozati összefüggésben az adós vagyona 49 003 053 forinttal csökkent.

[21] Az ítéltábla a felperesnek az elsődleges kereseti kérelmét elutasító ítéleti döntéssel szemben előterjesztett fellebbezését megalapozatlannak találta.

[22] Nem értett egyet ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú bíróságnak a Cstv. 33/A. §-ára alapítottan – másodlagosan – előterjesztett kereseti követelés elévülésére vonatkozó megállapításával, valamint azzal, hogy az alperes az általa nyújtott tagi kölcsön visszafizetése körében nem ún. árnyékvezetőként járt el. Emiatt az ítéltábla a 49 003 053 forint összegű tagi kölcsön visszafizetése tekintetében az alperes mint vezető tisztségviselő felelősségét a Cstv. 33/A. §-a alapján megállapította.

[23] Az ítéltábla jogerős ítélete ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria a 2021. április 13-án meghozott Gfv.VII.30.211/2020/4. számú végzésével az ítéltábla jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte és az ügyben másodfokon eljáró bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.

[24] A jogerős ítéletnek az alperes árnyékvezetői minőségének megállapítására vonatkozó részeit a Kúria a felülvizsgálati kérelem tartalmi hiányosságára hivatkozással nem vizsgálta.

[25] A felülvizsgálati kérelemnek a Cstv. 33/A. §-ára alapított, másodlagos kereset elévülésével kapcsolatos hivatkozásait pedig – az általa részletesen kifejtett indokok alapján – megalapozatlannak találta.

[26] Megalapozottnak találta ugyanakkor a Kúria a felülvizsgálati kérelemnek azt a részét, amelyben az alperes azt sérelmezte, hogy az ítéltábla a döntésének meghozatala során nem vizsgálta az általa a vezetői felelősség alóli mentesülése körében felhozott hivatkozásokat, ezért az ítélet sérti „A polgári perrendtartásról” szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 341. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezést.

[27] A Kúria megállapítása szerint ugyanis az alperes a Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdése szerinti felelőssége alóli mentesülése érdekében számos, az adós tevékenységének zavartalan tovább folytatását célzó intézkedés meghozatalára hivatkozott, amely hivatkozásait a jogerős ítélet ugyan ismertetette, az azokkal összefüggő bizonyítékok értékelésére azonban nem tért ki. Emiatt a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásában a Kúria arra hívta fel a másodfokú bíróságot, hogy az új eljárásban vizsgálja az alperesnek a felelősség alóli kimentéssel kapcsolatos védekezését és annak eredményeként foglaljon állást a felperes másodlagos, a Cstv. 33/A. §-ára alapított keresetének a megalapozottságáról.

[28] A megismételt másodfokú eljárásban a felperes az általa korábban tett nyilatkozataira utalással már kizárólag a Cstv. 33/A. §-ra alapított keresettel összefüggésben előterjesztett, másodlagos fellebbezési kérelmét tartotta fenn.

[29] Álláspontja szerint az ítéltábla ítélete mindenben megfelelt a Pp. 341. §-ában írtaknak, mivel az indokolása kimerítette a keresetben és az ellenkérelemben felhozott indokokat.

[30] Kiemelte, a perben tényként megállapítható, hogy az adós részére az alperes tagi kölcsönt nyújtott, továbbá, hogy az alperes árnyékvezetőként, az adós pénzügyi helyzetének pontos ismeretében, a tagi kölcsön lejáratí idejét jelentősen megelőző időpontban utasította az adós ügyvezetőjét a tagi hitel visszafizetésére.

[31] Előadta továbbá, hogy az alperes a felülvizsgálati kérelmében maga is akként nyilatkozott, hogy a tagi hitel visszafizetéseinek célja a forráshiánnyal küzdő alperesi

önkormányzat által felvett 70 000 000 forint összegű banki kölcsön törlesztése volt annak érdekében, hogy az alperes ne kerüljön csődközzeli állapotba, illetve ne veszítse el a banki hitel fedezeteként jelzálogjoggal terhelt ingatlanait. Álláspontja szerint ilyen tényállási adatok mellett az alperes jóhiszemősége és felelősség alóli kimentése fel sem merülhet.

[32] Ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy a Cstv. 33/A. §-a (4) bekezdésében meghatározott, a vezetői felelősség alóli mentesülést eredményező intézkedéseket kizárólag a tagi kölcsön visszafizetése kapcsán lehet vizsgálni és értékelni. Erre tekintettel pedig az alperesnek sem a tagi kölcsön nyújtására, sem a tagi kölcsön visszafizetését megelőzően, a hitelezői veszteségek elkerülése, illetve csökkentése kapcsán tett különböző intézkedései a felelősség alóli mentesülés körében súlytalanok, azok nem vehetők figyelembe. Az alperes felelősségét ugyanis éppen a tagi kölcsön visszafizetése alapozza meg, amelyre azt követően került sor, hogy az alperes az általa hivatkozott – korábbi – intézkedéseit meghozta.

[33] A tagi kölcsön visszafizetésének körülményeivel összefüggésben előadta, hogy alaptalanok az alperesnek azok a hivatkozásai, amelyek szerint az adós részéről önkéntes teljesítéssel történt meg a tagi hitel visszafizetése. Hivatkozott az adós volt ügyvezetőjének, TANÚ-nak a tanúvallomására, amely álláspontja szerint egyértelműen azt igazolta, hogy a tagi hitel visszafizetésére nem az ügyvezető saját döntése alapján, hanem kifejezetten az alperes utasítására történt.

[34] Az alperes a megismételt másodfokú eljárásban tett nyilatkozatában – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását kérte.

[35] Továbbra is fenntartotta azt az állítását, hogy az adott esetben az árnyékvezetői minősége nem igazolt, amely már önmagában kizárja a Cstv. 33/A. §-a szerinti felelősségének a megállapítását. Ezzel összefüggésben előadta, hogy nem ért egyet a Kúria végzésének [32] pontjában foglaltakkal, mivel álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelme alapján a Kúriának érdemben is vizsgálnia kellett volna az árnyékvezetői minőségével kapcsolatos hivatkozását.

[36] Arra az esetre pedig, ha az ítéltábla álláspontja szerint az árnyékvezetői minősége mégis megállapítható, azt kérte, hogy az általa a kimentés körében hivatkozottak alapján mellőzze a felelőssége megállapítását.

[37] Fenntartotta azt az állítását, hogy a tagi kölcsön visszafizetése tekintetében a terhére írandó felróható vagy jogellenes magatartás nem állapítható meg.

[38] Vitatta a felperesnek azt az állítását, amely szerint a perben rendelkezésre állt adatokból egyértelműen megállapítható, hogy ő utasította volna az adós ügyvezetőjét a tagi kölcsön visszafizetésére. Álláspontja szerint TANÚ tanúvallomásából tényszerűen csupán az állapítható meg, hogy az ügyvezető felett munkáltatói jogkört gyakorló képviselőtestület visszafizetésre kötelező határozatot nem hozott és a polgármester sem utasította az ügyvezetőt a tagi kölcsön időelőtti visszafizetésére.

[39] A kimentés körében ismételten hivatkozott arra, hogy minden tőle telhetőt megtett annak érdekében, hogy az adós a SZOLGÁLTATÓ felé fennálló fizetési kötelezettségének eleget tudjon tenni. Így például az I. számú ítélet alapján 240 000 000 forintot, a II. számú ítélet alapján pedig 240 780 781 forintot maga teljesített a SZOLGÁLTATÓ részére. A III. számú ítéletben megállapított fizetési kötelezettségét az adós maga teljesítette, azonban ehhez az alperestől kapott 49 003 053 forint összegű tagi kölcsönt használta fel. Megjegyezte, ahhoz, hogy ezt a 49 003 053 forint összegű tagi kölcsönt nyújtani tudja, 70 000 000 forint hitelt kellett felvennie mintegy 100 000 000 forint értékű ingatlanfedezet biztosítása mellett.

[40] Mindezekre tekintettel állította, hogy ő már a 2008-2010. közötti időszakban is minden tőle telhetőt megtett annak érdekében, hogy az adós ne kerüljön fizetéseképtelenségi helyzetbe a tartozásai miatt. Álláspontja szerint ugyancsak a fizetéseképtelenség elkerülését és a

hitelezők érdekeinek érvényesülését segítette elő azzal, hogy az adóssal közösen, 2010. december 1-jén részletfizetési megállapodást kötött a SZOLGÁLTATÓ-lal.

[41] A kimentés körében hivatkozott továbbá arra, hogy az adós ügyvezetőjét rendszeresen beszámoltatta, a működés stabilizálására vonatkozóan ütemterv, illetve üzleti terv készítésére utasította, továbbá, hogy az adós beszámolójához minden esetben megkövetelte a könyvvizsgálói auditot.

[42] Hivatkozott a 2010. április 29-i képviselőtestületi ülésről készült jegyzőkönyvre, amelyből megállapítható, hogy a saját intézményeinek a távhőszolgáltató felé fennálló tartozásai kifizetése iránt intézkedett 2010. március 31. napjával bezárólag, tehát azt nem beszámítással kívánta rendezni.

[43] Előadta továbbá, hogy mind a 2009-es mind a 2010-es üzleti évekre vonatkozó beszámolók adatai alapján azt lehetett megállapítani, hogy az adós vagyona elegendő forrást jelent a kötelezettségei teljesítéséhez, ezért rendkívüli intézkedések meghozatala nem volt szükséges.

[44] A kimentés körében hivatkozott az alperes arra is, hogy amennyiben elmulasztotta volna a tagi kölcsön megtérüléséhez szükséges intézkedések megtételét, úgy azzal az önkormányzatok vagyongazdálkodására vonatkozó jogszabályokat sértette volna meg. A követelés elengedése vagy az arról való lemondás ugyanis a részéről, az államháztartási törvény előírásainak megsértését jelentette volna, ami egyben büntetőjogi felelősséget is megalapozhatott volna. E jogszabályok alapján neki a saját közfeladatot ellátó cégével szemben is kötelessége volt a tagi kölcsön jogcímén fennálló követelés érvényesítése, amely fogalmilag kizárja azt, hogy a részéről joggal való visszaélés történt volna, vagy hogy a visszafizetés csalárd szándékkal, a többi hitelező kárára történt volna. A jogszabálysértés elkövetése ugyanis nem lehet elvárható magatartás egyetlen jogalanytól sem.

[45] Mindezek mellett az alperes a kimentés körében hivatkozott arra is, hogy:

1. 2012. július 1-jével a távhő- és energiaszolgáltatási közfeladatot a KFT.1-nek adta át és ezzel tehermentesítette az adóssal a további költségek felmerülése alól,
2. a 48/2010. (IV.29.) Ökt. határozatban döntött az adós hőtermelő kapacitása egy részének biomassza fűtőművel történő kiváltásáról,
3. a 199/2010. (XII.2.) Ökt. számú határozatban felkérte a pénzügyi és számvizsgáló bizottságot, hogy a teljes SZOLGÁLTATÓ ügyet vizsgálja ki,
4. a 3/2011. (I.5.) Ökt. határozatban utasította az adós ügyvezetőjét, hogy 30 napon belül készítsen üzleti tervet a gazdálkodás stabilitására, a tartozások kezelésére vonatkozóan, továbbá készítsen kimutatást arról, hogy a gázáremelést hogyan követte a távhődíj emelése az elmúlt 8 évben,
5. a 2009. üzleti tervben rögzítette, hogy az önkormányzati intézmények közvetlenül az KFT. részére kötelesek megfizetni a távhődíjat.

[46] Hivatkozott arra is, hogy a bírói gyakorlat önmagában az adós részéről történő tagi kölcsön visszafizetését többlettényállási elem hiányában nem tekinti elegendőnek a Cstv. 33/A. §-a szerinti felelősség megállapításához. Már pedig az adott esetben – álláspontja szerint – ilyen többlettényállási elem nem állapítható meg figyelemmel arra, hogy az adott esetben a tagi kölcsön visszafizetésének a célja nem vagyonkimentés volt, amit az bizonyít, hogy a tagi kölcsönt az adós 2011. április 27-ével bezárólag fizette vissza, amely időponthoz képest a felszámolási eljárás elrendelését csak közel 2 évvel később, 2013. február 13-án tették közzé.

[47] Az adott esetben a tagi kölcsön visszafizetésének célja nem a vagyonkimentés volt, hanem a forrás hiánnyal küzdő önkormányzatként felvett 70 000 000 forint összegű banki

kölcsön törlesztése annak érdekében, hogy ne kerüljön csődközelbe állapotba, a működőképességét meg tudja őrizni, továbbá, hogy ne veszítse el a banki hitel fedezeteként jelzálogjoggal megterhelt ingatlanjait.

[48] Utalt arra is, hogy a tagi kölcsön visszafizetésére a 2010. évi mérleg elkészítését és annak elfogadását megelőzően került sor, amely időpontban az adós mérlege még azt az állapotot mutatta, hogy a tagi kölcsön visszafizetése nem sodorja az adóst fizetési képtelen helyzetbe. Álláspontja szerint az adós fizetési képtelenséggel fenyegető helyzete nem következett be 2012. december 15-ig, de legkésőbb 2012 májusát megelőző időpontig, mivel az adós azt megelőző mérlegadatai alapján azt lehetett megállapítani, hogy az adós társaság vagyona elegendő fedezetet jelent a tartozások kiegyenlítésére.

[49] A felperes az ezen alperesi beadványra tett nyilatkozatában rámutatott, hogy a fizetési képtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének időpontját a jogerős ítélet 2010. április 21-ével állapította meg, amellyel ellentétes megállapítást a Kúria végzése sem tartalmaz, ezért ezt az alperes a jelen másodfokú eljárásban már nem teheti vitássá.

[50] Kiemelte továbbá, hogy a kimentés kapcsán kizárólag a vezető (árnyékvezető) azon tevékenysége vagy magatartása vizsgálendő, amelyet a vezető (árnyékvezető) a hitelezői követelések fedezetül szolgáló adósi vagyon csökkenését eredményező magatartása vagy mulasztása (jelen esetben a tagi kölcsön visszafizetése) kapcsán, annak hatását ellensúlyozandóan fejtette ki. Emiatt az alperesnek a tagi kölcsön visszafizetését megelőző időszakban tett intézkedéseire való hivatkozása a kimentés körében nem vehető figyelembe.

[51] A megismételt másodfokú eljárásban a felperes csupán a másodlagos fellebbezését tartotta fenn, amelyben már kizárólag a visszafizetett tagi kölcsön tekintetében kérte az alperes mint árnyékvezető felelősségének a megállapítását a Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdése alapján.

[52] Emiatt az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének az alperes konszernjogi felelősségének megállapítására irányuló – elsődleges – kereseti kérelmet elutasító részét a jelen eljárásban már nem vizsgálta (nem vizsgálhatta), mivel az elsőfokú bíróság ítéletének ez a része a Pp. 358. §-ának (5) bekezdése alapján (rész)jogerőre emelkedett.

[53] A megismételt másodfokú eljárásban az ítéltáblát kötötte továbbá a Kúria hatályon kívül helyező végzése abban a tekintetben, hogy a felperes másodlagos (a Cstv. 33/A. §-ára alapított) keresete nem évült el, az adós már 2010. április 21-étől kezdődően fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetben volt, továbbá, hogy a tagi kölcsön visszafizetése körében az alperes az adós árnyékvezetőjeként járt el. A jogerős ítéletnek ezeket a megállapításait ugyanis a Kúria felülvizsgálati kérelem elbírálása során maga is megalapozottnak találta, illetőleg azokat nem érintette.

[54] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a jelen eljárásban – figyelemmel a Pp. 370. §-ának (1) bekezdésére és a 383. §-ának (3) bekezdésében foglaltakra – már csak a módosított fellebbezési kérelem és ellenkérelem, valamint a Kúria végzésében megállapított korlátok között bírálta felül.

[55] Ennek eredményeként pedig azt állapította meg, hogy a felperes módosított fellebbezése megalapozott.

[56] A megismételt másodfokú eljárásnak az előzőekben ismertetett korlátaira tekintettel az ítéltábla mindenekelőtt megállapította, hogy az alperesnek az árnyékvezetői minőségét, valamint az adós fizetési képtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkezésének időpontját vitató

nyilatkozatai az eljárás jelen szakaszában már súlytalanok voltak, mivel ezek a hivatkozások olyan, a Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdése szerinti felelősséget megalapozó körülményeket érintettek, amelyek fennállását a korábban eljáró bíróságok már megállapították.

[57] A Kúria végzése alapján az új eljárásban az ítéltáblának már kizárólag az alperes által felhozott kimentési okokat kellett vizsgálnia, ami azt is jelentette, hogy a felelősséget megalapozó tényállási elemek fennállásának vizsgálata már nem képezte (nem képezhette) tárgyát a megismételt eljárásnak. A felelősség alóli mentesülést megalapozó körülmények vizsgálatára ugyanis – ahogyan erre a felperes is helyesen hivatkozott – csak a vezető tisztségviselői (árnyékvezetői) felelősséget megalapozó tényállási elemek fennállása esetén kerülhet sor.

[58] Az ítéltábla egyetértett a felperesnek azzal az állításával is, amely szerint annak következtében, hogy a módosított fellebbezésében már kizárólag a tagi hitel idő előtti visszafizetése miatt kérte az alperesnek a Cstv. 33/A. §-a szerinti felelőssége megállapítását, az alperes mentesülését eredményező körülmények vizsgálata során is csupán ezen vezetői (árnyékvezetői) intézkedés kapcsán kifejtett alperesi magatartásoknak lehetett jelentőséget tulajdonítani. Emiatt az alperesnek a tagi hitel nyújtását és visszafizetését megelőzően, vagy azoktól függetlenül tett különböző intézkedései (a kezesi helytállása; az ügyvezető rendszeres beszámoltatása, valamint üzleti terv, illetve a működés stabilitását elősegítő ütemterv készítésére kötelezése; a 2010. december 1-jei részletfizetési megállapodás megkötése; a saját intézményei részéről fennálló tartozások megfizetése iránt tett intézkedései; az alternatív energiafelhasználás lehetőségének, külső befektetők bevonásának vizsgálata) alkalmatlanok voltak a felelősség alóli mentesülésének a megállapítására.

[59] A módosított fellebbezési kérelem szerint ugyanis az alperes felelősségét kizárólag a tagi kölcsön időelőtti visszafizettetése alapozta meg.

[60] E tekintetben pedig a perben rendelkezésre állt adatokból azt lehetett megállapítani, hogy az alperes – az adós árnyékvezetőjeként eljárva – 2011. első felében az akkor már fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben lévő adós vagyonából 49 003 053 forintot a saját – még nem esedékes – tagi hitelének a visszafizettetésére fordított, amely magatartása nyilvánvalóan az adós más hitelezőinek az érdekeivel ellentétes, azt sértő magatartás volt.

[61] Az alperes részéről tagi kölcsön címén az adós rendelkezésére bocsátott pénzüsszeg ugyanis az adós gazdasági társaság vagyonának részévé, az alperes pedig ezen összeg tekintetében az adós hitelezőjévé vált. Az adósnál ekkor rendelkezésre álló vagyon felhasználásáról pedig az adós vezetőjének (árnyékvezetőjének) – a már fennálló fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetre tekintettel – már nem az adós, hanem a hitelezők érdekeinek a figyelembevételével kellett (volna) döntenie.

[62] A Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdésébe foglalt – a jelen eljárásban alkalmazandó – rendelkezés alapján ugyanis a vezető tisztségviselőnek az általa vezetett gazdasági társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkezése után az ügyvezetési feladatait már nem a társaság, hanem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével kell ellátnia.

[63] Annak következtében pedig, hogy a Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdésében foglaltak szerint a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben lévő gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének (árnyékvezetőjének) már előre látnia kell, hogy az általa vezetett társaság valamennyi esedékessé váló tartozását nem lesz képes az esedékességükkor kiegyenlíteni, mérlegelnie kell, hogy melyek azok a követelések, amelyek kiegyenlítése nem ellentétes a hitelezők érdekeivel. Ebből a szempontból pedig másként kell megítélni az ún. külső hitelezők és a társaság tagjainak vagy vezetőjének a társasággal szembeni követelését. A Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdésébe foglalt rendelkezés is azt a célt szolgálja, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetbe került gazdasági társaság vezetője (árnyékvezetője)

a külső hitelezők érdekeit szem előtt tartva járjon el. A tag vagy vezető tisztségviselő követelésének kiegyenlítése pedig semmilyen szempontból nem segíti elő a külső hitelezők követeléseinek minél nagyobb arányú kielégítését.

[64] E vezetői (árnyékvezetői) magatartás megítélésénél nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a Cstv. 57. §-ának (1) bekezdésébe meghatározott kielégítési sorrendben a felszámolás alá került gazdasági társaság tagjainak és vezető tisztségviselőjének követelései az utolsó helyre kerültek besorolásra.

[65] Mindezekre tekintettel alakították ki a bíróságok azt a következetesen érvényesülő ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a már fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben lévő gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének (árnyékvezetőjének) az a magatartása, hogy a társaság még meglévő likvid vagyonát a saját tagi hitelének a kielégítésére fordítja, ellentétben a hitelezők érdekeivel, ezáltal pedig kellő alapul szolgálhat a vezető tisztségviselő felelősségének megállapításához (Kúria Gfv.VII.30.254/2015/4. közzétéve: BH2016.179, BDT2014.3241., PJD.2019.25.).

[66] Téves az alperesnek az a hivatkozása, amely szerint a bírói gyakorlat csak az ún. többlettényállási elem fennállása esetén tekinti a tagi kölcsön visszafizetését a vezető tisztségviselő (árnyékvezető) Cstv. 33/A. §-a szerinti felelősségét megalapozó magatartásnak.

[67] A bíróságok által alkalmazott, korábban hivatkozott eseti döntésekben is megnyilvánuló következetes ítélkezési gyakorlat ugyanis tipikusan a hitelezői érdekeket sértő és a vezető tisztségviselő (árnyékvezető) felelősségét megalapozó magatartásnak tekinti azt, ha a vezető (árnyékvezető) a társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkezését követően a tagi kölcsönt úgy fizeti vissza, hogy egyéb hitelezői követelések teljes kielégítésére nem kerül sor. Többlettényállási adat fennállását a bírói gyakorlat az adós által a fizetéseképtelenséget fenyegető helyzet bekövetkezése során folytatott gazdasági tevékenység értékelése, annak a hitelezői érdekekkel való egyezőségének vizsgálata kapcsán kívánja meg (BDT2016.3499., PJD2020.11.).

[68] Az adott esetben azonban a felperes a módosított fellebbezésében már kizárólag a tagi kölcsön visszafizetésére hivatkozással kérte az alperes felelősségének a megállapítását, ezért az ítéltábla is csak ezt az alperesi magatartást vizsgálhatta.

[69] Ezzel összefüggésben az ítéltábla rámutat arra is, hogy „A vezető tisztségviselők hitelezőkkel szembeni felelőssége” tárgykörben felállított joggyakorlat-elemző csoport az általa készített összefoglaló véleményben (a továbbiakban: Összefoglaló vélemény) kimentési okok vizsgálata kapcsán magáról a tagi kölcsön nyújtásáról is akként foglalt állást, hogy „tagi kölcsön nyújtása akkor lehet alapos kimentési ok, ha azt a vezető tisztségviselő valójában nem kölcsönként nyújtotta, vagy később a kölcsön visszakövetelésének jogáról véglegesen és visszavonhatatlanul lemondott. A tagi kölcsönrel ugyanis az adós vagyona nem nő, a hitelezők irányában fennálló tartozások (hiszen ez esetben a tagi kölcsönt nyújtó vezető tisztségviselő is az adós hitelezőjévé válik) nem csökkennek” (Összefoglaló vélemény A/II.2.5. utolsó bekezdés).

[70] Az alperes arra helytállóan hivatkozott, hogy mint köztulajdonnal gazdálkodó költségvetési szerv, a tagi kölcsön címén fennálló követeléséről jogszerűen nem mondhatott (volna) le.

[71] Az adott esetben azonban az alperes felelősségét nem a követeléséről való lemondás hiánya, hanem az alapozta meg, hogy a saját tagi kölcsönét mintegy 8 hónappal a visszafizetés határidejének lejárta előtt úgy fizettette vissza az adóssal, hogy más hitelezők követelésének kiegyenlítésére az adósnál nem maradt elegendő fedezet. A visszafizetés nyilvánvalóan az alperes érdekét és nem az ún. külső hitelezők érdekeit szolgálta, hiszen ezáltal az alperes egy olyan követeléséhez jutott hozzá, amely a felszámolási eljárásban

érvényesülő kielégítési szabályok alapján nem nyert volna kielégítést. Emiatt ez az alperesi magatartás alapul szolgálhatott a Cstv. 33/A. §-ának (1) bekezdése szerinti felelőssége megállapításához, az általa a kimentés körében megjelölt okok közül pedig egyik sem volt alkalmas arra, hogy azok alapján a felelősség alóli mentesülését lehessen megállapítani. Azok között ugyanis egyetlen olyan intézkedés sem szerepelt, amely a tagi kölcsön visszafizetése folytán az adósnál bekövetkezett vagyonsökkenés és az ahhoz kapcsolódó hitelezői veszteségek elkerülése vagy csökkentése érdekében kifejtett tevékenység eredménye lett volna.

[72] Mindezekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 383. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint megváltoztatta. Erre tekintettel pedig az ítéltábla módosította az elsőfokú ítéletnek a perköltség összegére vonatkozó rendelkezését is, melyet a nagyobb részben pervesztes felperesnek kell az alperes számára megfizetni.

[73] A perköltség összegének meghatározása során az ítéltábla értékelte, hogy a felperes másodlagos keresete részben alapos volt és az alperes számára így megállapított ügyvédi munkadíj arányban áll a kifejtett tevékenységgel. Ugyancsak figyelembe vette a perköltség összegének meghatározása során a felperes által megfizetett 36 000 forint (rész)kereseti illetéket.

[74] A másodfokú perköltségről az ítéltábla szintén a pernyertesség-pervesztesség arányát figyelembe véve a Pp. 83. §-ának (2) bekezdése alapján döntött. Ennek során pedig tekintettel volt a felülvizsgálati eljárásban a felperes javára megállapított 381 000 forint felülvizsgálati eljárási költségre is, a felperes módosított fellebbezése ugyanis teljes egészében eredményre vezetett.

[75] Az alperes pervesztességére eső fellebbezési és felülvizsgálati illeték a teljes személyes illetékmentességére tekintettel a Pp. 102. §-ának (6) bekezdése alapján az állam terhén marad. A felperest pedig az ítéltábla a Pp. 101. §-ának (1) bekezdése és „A polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről” szóló 30/2017. (XII.27.) IM rendelet 3. §-ának (2) bekezdése alapján kötelezte a pervesztessége arányának megfelelő mértékű fellebbezési illeték megfizetésére, figyelemmel arra, hogy „Az illetékekről” szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. §-ának (1) bekezdésének v) pontja alapján a per tárgyi költségfeljegyzési jogkedvezmény illette meg a feleket.

Debrecen, 2021. október 7.

Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Szűcs Lajos s.k. előadó bíró,
Szilágyiné dr. Karsai Andrea s.k. bíró